

Annen verdenskrig

Ulateig og likvideringer

Av Einar Sæter, Sunndalsøra

Forfatteren Egil Ulateig er misfornøyd med professor Johs. Andenæs' juridiske vurderinger omkring motstandskampens likvidasjoner i Norge under annen verdenskrig (Aft. 1.3.). Dette er lite merkelig når Ulateig er av dem som mener at den norske regjering i London var ulovlig. Det gir seg selv at hans vinkling av det som skjedde blir maksimalt negativt.

Han er fornøyd med at Inger Cecilie Stridsklev «har påvist et formidabelt sprik» mellom Andenæs' og rettsapparatets tall på likvidasjoner og dem man kommer frem til «ved nærmere studium av en hel rekke ulike kilder», som han skriver.

Når det gjelder Stridsklevs engasjement, får en håpe at Ulateig lånte et øye til Arnfinn Molands meget grundige artikkel på samme side som hans eget innlegg sto.

Vi som kan kalle oss veteraner fra motstandskampen, har gjerne godt av å bli minnet om at det kan bli i meste laget med selvdyrking. Alt som skjedde var nok ikke topp – og det er neppe tvil om at det ble gjort fellgrep. Men en vil tro at alle som var engasjert i kampen mot okkupasjonsmakt og nazisme er opptatt av at det som overleveres til ettertiden skal være mest mulig objektivt og korrekt.

Ulateig opplyser i sitt innlegg at han nå er i sving med å skrive en bok om likvideringene i Norge. Han er svært opptatt av at de tall som er kommet frem er altfor små.

Han opplyser videre at «man møter utelukkende motbør i de store arkiver som Hjemmefrontmuseet og Riksarkivet». Men han står likevel ikke på bar bakke, og setter sin lit til at man ved å gå til de illegale avisene «får informasjon om kanskje 150 «angivere» som er ekspedert på forskjellig måte».

Den illegale presse hadde en viktig funksjon i motstandskampen med sin holdningsskapende evne. Men det duger nok ikke å bruke illegale aviser som kildemateriale når likvidasjoner skal

dokumenteres. Med «Norsk Tidend» som kilde har Stridsklev en fremstilling av da gestaposjef Siegfried Fehmers medarbeider dr. Ingolf Andresen ble beskutt i Oslo. Det er brukt som et grelt eksempel på en likvidasjon. En kvinnelig medhjelper av dr. Andresen ble drept og han selv hardt såret, ifølge Stridsklev.

Dette er så galt at det straks svekker tilliten til det hun driver med. Som medforfatter av boken «XU - I hemmelig teneste 1940-1945» kan jeg innestå for at ingen «kvinnelig medhjelper» av Andresen, alias «Dr. Harry», ble skutt. Forøvrig vises til det som står i boken.

Ulateig har ellers opplyst at han anser materiale fra det tyske politiet som langt mer pålitelig enn det norske.

Det er en grusom handling å ta livet av folk med overlegg – fordi krigen er grusom. Det følte også de som tok på seg slike tunge oppgaver. De stolte på de vurderinger som var lagt frem for å gå til likvidering. De gjorde det i den tro at de avverget en katastrofe for motstandsarbeidet og sparte andre for pinsler og død.

Mange i etterretningstjenesten (XU) hadde taushetsplikt til 1988, da den ble opphevet av forsvarsminister Johan J. Holst. Mange har pålagt seg selv taushet om det de var med på. Det er ikke et offentlig pålegg, men en selvfølge at handlinger som hadde med likvidasjoner å gjøre skal det *alltid* være taushet om. De som gjorde slike jobber har krav på at dette blir respektert.

Gjennom sin «forskning» vil sikkert ikke Egil Ulateig ha problemer med å finne det antall likvidasjoner han synes er passende for å stille motstandsarbeidet under krigen i et så grelt lys som mulig. Det er jo bare et definisjons-spørsmål ved å snu litt på skyte-episoder som måtte ha forekommet i fem krigsår.

I sin kronikk skriver direktør ved Hjemmefrontmuseet, Arnfinn Moland: «Mange av veteranene fra motstandsbevegelsen ser med uro på at innsikt i denne tiden er blitt mangelvare også i avisredaksjonene.» Denne uroen er nok også til stede når det gjelder utgivelse av bøker som påberopes å være troverdige og dokumentariske. Egil Ulateig er en forholdsvis ung mann, og de bastante holdninger han har til det som skjedde for over 50 år siden, er blitt til ved påvirkning av andre i skrift og tale. Det skulle bare mangle at ikke det er tillatt! Ellers ville vår historie bli fattig. Men det setter særlige krav til

kildebruk og at forskeren går til verket med et åpent sinn.

Det er her veteraners uro oppstår når det gjelder Egil Ulateigs engasjement.